

อลังการแห่ขบวนแห่องค์เทพรอบเมือง: การสร้างสรรค์ภาพถ่าย
ผ่านสื่อสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมเชิงการท่องเที่ยว

The Magnificence of Chinese Gods Street Procession
Around the Town Center: Photographs Created
Through Symbolic Expression of Cultural Tourism

(Received: June 2, 2021 Revised: Nov 15, 2021 Accepted: Dec 20, 2021)

ปัทมาสน์ พิณนุกุล¹
Patamas Pinnukul

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอขบวนแห่องค์เทพรอบเมืองใน “พิธีอ๊วแก๊ง” ในงานประเพณีถือศีลกินผักจังหวัดภูเก็ต โดยเริ่มขบวนแห่ตั้งแต่วันที่ 2 - 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน ซึ่งการศึกษาพิธีอ๊วแก๊งเสมือนเป็นการออกเสด็จประพาสขององค์เทพก๊วอ่องไต่เต่ ที่สะท้อนถึงรูปแบบการเสด็จเยือนราษฎรของพระมหากษัตริย์จีนในอดีต ไปตามเส้นทางในย่านชุมชนเมืองเก่าภูเก็ตที่ทุกศาลเจ้าต้องผ่าน โดยมีจุดประสงค์สำคัญเพื่อไปประกอบพิธีการอัญเชิญ “เฮี้ยวโหยย” หรือไฟศักดิ์สิทธิ์ที่บริเวณแหลมสะพานหินหรือริมทะเล ถือเป็นหัวใจสำคัญในงานประเพณีถือศีลกินผักและเป็นการแสดงออกทางสัญลักษณ์เสมือนการย้อนอดีตบนพื้นที่ความทรงจำที่บรรพบุรุษ ชาวจีนได้เดินทางจากแผ่นดินเกิดมาใช้ชีวิตในเมืองภูเก็ตตลอดเส้นทางมีฉ้ายอ๊วที่ร่วมในขบวน และจำนวนผู้คนที่เข้าร่วมประกอบพิธีกรรมที่สร้างความเป็นอัตลักษณ์โดดเด่นโดยเฉพาะการประทับร่างทรง

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ขององค์เทพ เกิดเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมในกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ ความเป็นตัวตนในพื้นที่พิธีกรรมที่สร้างความตื่นตาตื่นใจ อันเป็นที่จับจ้อง ของสื่อต่าง ๆ และกลุ่มนักท่องเที่ยว การนำเสนอด้วยวิธีการสร้างสรรค์ ภาพถ่ายผ่านสื่อสัญญาณทางวัฒนธรรมเชิงการท่องเที่ยวที่ถูกบันทึกภายใต้ ความทรงจำด้วยภูมิทัศน์สื่อที่สะท้อนความเป็นไปในบริบทการท่องเที่ยว ผ่านมิติภาพแทนความหมาย หรือภาษาภาพ มีส่วนส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้วยการโฆษณาจากภาพถ่าย การสร้าง “ภาพลักษณ์” ที่ดีขององค์การ ผ่านภาพถ่ายเพื่อการประชาสัมพันธ์ และเก็บไว้เป็นประวัติศาสตร์แก่คนรุ่นหลัง ให้เกิดภูมิรู้ เป็นการอนุรักษ์อัตลักษณ์ และสืบสานวัฒนธรรมประเพณี อันดีงามของบรรพชนให้คงอยู่คู่กับชุมชน ตลอดจนเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมที่ทำให้ประเพณีถิ่นผืนผ้าของจังหวัดภูเก็ตเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก

คำสำคัญ: ขบวนแห่องค์เทพ, สื่อสัญญาณ, วัฒนธรรมเชิงการท่องเที่ยว

Abstract

This article aimed to present the Chinese Gods Street Procession around the town center during the “Yew Keng Ceremony”, Vegetarian Festival in Phuket. The procession starts from the 2nd to the 9th of the 9th month according to the Chinese lunar year. Yew Keng Ceremony is originated from a visit of the Emperor Gods, “Kiu Hong Tai Teh” which reflects the visit pattern of the King of the Chinese monarchs in the past. The procession is held along several roads in Phuket Old Town. With an important purpose of carrying “Hiew Hoi” or sacred fire at Saphan Hin Cape or at the seaside, it is considered to be the heart of Vegetarian Festival and it is a symbolic expression like going back in time on the memory of the Chinese ancestors who traveled afar from the motherland to reach and live in Phuket. Along the way, there were Chai Yiu who participated in the procession followed by the number of people taking part in the rituals that created a distinctive identity, especially chanting medium of the gods. Apparently, it is a social phenomenon in the process of creating an identity in an exciting ritual space attracting various media and tourist groups. Photographs through symbolic expression of cultural tourism were created to reflect the context of tourism through visual dimensions. Those photographs representing the meaning or visual language can increase the economy growth through advertisement. A good “image” of the organization via photographs can keep a history for future generations and raise the awareness of preserving identity and ancestors’ culture

and traditions as well as promoting cultural tourism that makes Phuket's Vegetarian Festival traditionally known around the world.

Keywords: Gods Street Procession, Symbolic Expression, Cultural tourism.

บทนำ

ประเพณี วัฒนธรรมเป็นการสื่อสารที่บันทึกเรื่องราวตามแบบแผนจารีตประเพณีอันวิจิตรแห่งสุนทรียรสทางศิลปะที่สะท้อนถึงความเจริญงอกงามทางอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นถึงรูปแบบของกิจกรรมมนุษย์ และโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์ที่ทำให้รูปแบบของกิจกรรมมีความสำคัญที่เด่นชัดตามการดำเนินวิถีชีวิตซึ่งสามารถแสดงออกได้หลากหลายสืบผ่านเชิงสัญลักษณ์งานศิลปกรรมต่าง ๆ ประเพณีและวัฒนธรรม รวมถึงทางพฤติกรรมอันเป็นผลผลิตสร้างของคนในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวที่ผูกติดอยู่กับคติ ความเชื่อ ศาสนา โดยผ่านบทบาทและความต่อเนื่องของพื้นที่ทางสังคมที่สืบสานติดต่อกันมายาวนาน จึงต้องทำความเข้าใจและเรียนรู้ประวัติศาสตร์ บริบทความเป็นมาจากช่องทางที่ปรากฏให้เห็นตามสื่อต่าง ๆ ด้วยการบันทึกข้อความ การสื่อสารผ่านการเล่าเรื่อง รวมถึงภาษาภาพ

“ศิลปะการถ่ายภาพ” เป็นการสื่อสารเรื่องราว เหตุการณ์ ช่วงกาละ-เทศะ แต่การสร้างสรรคภาพถ่ายมิใช่เป็นเพียงแค่การบันทึกเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเท่านั้น แต่ผู้บันทึกภาพอาจเก็บภาพแทนความทรงจำ ภาพบางภาพอาจกลายเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญซึ่งหยิบยกมาอธิบายปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงความเป็นกลุ่มชนชาติ จนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิตทางวัฒนธรรมในรูปแบบความเป็นอัตลักษณ์ (Identity) ที่ทำให้กลุ่มนักท่องเที่ยวไทย/ต่างชาติสัมผัสได้ถึงแก่น

ปัจจุบันภาพที่ปรากฏตามสื่อการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นสื่อชนิดใด จะมีหน้าที่ที่แตกต่าง เช่น ภาพถ่าย ภาพโปสเตอร์ ภาพป้ายโฆษณา ภาพที่ปรากฏจากสื่อดิจิทัล สื่อวิทัศน์ เป็นต้น สื่อบางชนิดสามารถนำเสนอเป็นภาพนิ่ง สื่อบางชนิดสามารถรับชมได้ทั้งภาพและเสียง อย่างไรก็ตามการนำเสนอเรื่องราวด้วยสื่อทุกชนิดล้วนกระตุ้นให้เกิดความสนใจซึ่งสื่อที่เป็นจุดเริ่มต้นของการสื่อสารเรื่องราวความทรงจำต่าง ๆ มาอย่างยาวนาน

คือ ภาพถ่าย เป็นสื่อประเภทภาพนิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความทรงจำในอดีตสู่การเปลี่ยนแปลงถึงปัจจุบัน ดังจะเห็นว่าภาพถ่ายได้มีส่วนร่วมในการสร้างปรากฏการณ์การท่องเที่ยวในแต่ละยุคสมัยให้ได้รับความนิยม และในส่วนของช่างภาพได้เรียนรู้การถ่ายภาพอย่างมืออาชีพ เพื่อบันทึกภาพความเป็นอัตลักษณ์ที่สามารถสื่อความหมายในรูปแบบของภาพถ่าย สุรพงษ์ บัวเจริญ (2554, น. 228-248) และ เอกนถน์ บางท่าไม้ (2556, น.133-151) ผู้บันทึกเรื่องราว และเป็นนักถ่ายภาพต้องถ่ายทอดเรื่องราวของภาพ (Story) ให้บุคคลทั่วไป หรือผู้ชมสามารถเข้าใจสิ่งที่ต้องการนำเสนอ ทั้งการสื่อสารทางความหมาย บรรยากาศ อารมณ์ (Mood) สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) โดยการเน้นจุดเด่น ความสมดุล ความกลมกลืน และความแตกต่างรวมถึงการจัดองค์ประกอบภาพ (Composition) จากภาพถ่ายธรรมดา ๆ ในอดีตอาจได้เปลี่ยนสถานะกลับมาแสดงบทบาทให้เป็นที่น่าสนใจตามหนังสือประวัติศาสตร์ และสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ที่เล็งเห็นถึงคุณค่าเชิงวัฒนธรรม

ประเพณีกินผัก จังหวัดภูเก็ต เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่สร้างปรากฏการณ์กระแสการท่องเที่ยวที่มีผู้สนใจเข้ามาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก ผู้มีส่วนร่วมในประเพณีต่างบันทึกภาพแห่งความทรงจำด้วยรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงการบันทึกภาพการนำเสนอสื่อภาพนิ่งผ่านมุมมอง เทคนิคการถ่ายภาพที่สื่อสัญลักษณ์ทางความหมายงานประเพณีกินผักที่ทุกสื่อสำนักข่าวต่าง “จับจ้อง” ถ่ายทอดเพื่อนำเสนอเรื่องราวความอลังการ สีสนั่นในพิธีกรรมด้วยรูปแบบที่แตกต่างกันถึง เพื่อเชิญชวนนักท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ เข้ามาร่วมชม และสัมผัสถึงพิธีกรรมในช่วงประเพณีกินผัก ซึ่งพิธีกรรมที่ได้รับความนิยมในกระแสทางสังคมเป็นพิธีกรรมที่ผู้คน และนักท่องเที่ยวเฝ้าชมปรากฏการณ์นั้นคือ พิธีกรรมอ้วกั๋ง เป็นขบวนแห่องค์เทพรอบเมือง ประชาชนส่วนใหญ่แต่งกายที่สื่อสัญลักษณ์ด้วยเสื้อผ้าสีขาว มีการใช้ธงสีเหลืองประดับประดาไปทั่วเมือง และมีเสียงประทัดดังสนั่นในบริเวณศาลเจ้า ตลอดจนถึงตามท้องถนน

ที่เป็นเส้นทางของขบวนแห่องค์พระ นอกจากนี้ยังมีการประทับทรงขององค์เทพในร่างของม้าทรง เพื่อประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ รวมถึงการใช้เหล็กแหลม หรือศาสตราอาวุธมีคมหลายหลากชนิดทิ่มแทงตามร่างกายของม้าทรงที่องค์เทพกำลังเข้าประทับทรง เพื่อแสดงถึงอิทธิฤทธิ์ อภินิหารขององค์เทพ อันเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ และเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่เป็นจุดเด่นสำคัญ (Highlight) ของประเพณีกินผัก ส่วนพิธีส่างกิ้วอ่องโตเต้ และพิธีกรรมส่างองค์เทพหยกอ่องซ่งเต้ เป็นคำคั่นแห่งขบวนส่งเสด็จองค์เทพกิ้วอ่องโตเต้ ความอลังการแห่งขบวนแห่องค์เทพรอบเมืองสร้างความตื่นตาตื่นแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงผู้เข้าร่วมพิธีกรรมจำนวนมาก ทั้งที่เป็นคนไทยและคนต่างชาติ ต่างต้องการมีส่วนร่วมในพิธีกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบพิธีกรรมบางส่วนเพื่อให้ดูยิ่งใหญ่ และเป็นการช่วยเน้นการนำเสนอเพื่อการท่องเที่ยว แต่ยังคงความเป็นอัตลักษณ์ของพิธีกรรมนั้น ๆ สิ่งเหล่านี้กลายเป็นสีสันแห่งความศรัทธาที่ยัง “ตราตรึง” อยู่ในดวงจิตของผู้ที่มีส่วนร่วมในพิธีกรรม

ดังนั้น การนำเสนอภาพถ่ายที่สื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ในพิธีกรรมเพื่อให้ผู้แสวงหา ผู้บันทึกภาพ และผู้เข้าร่วมพิธีกรรมเข้าใจแก่นแท้ของพิธีกรรม การปลุกจิตสำนึกที่ดีต่อคนในพื้นที่ที่สร้างปรากฏการณ์ทางสังคม และวัฒนธรรมความเป็นจีนให้ดำรงไว้ในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งสะท้อนถึงพฤติกรรมการแสดงออกที่เคลื่อนไหวอย่างเป็นพลวัตนั้น ย่อมเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในพื้นฐานของวัฒนธรรมความเชื่อที่ทำให้เกิดแนวความคิด และจุดมุ่งหมายที่แตกต่างไปจากเดิม รวมทั้งอาจมีพิธีกรรมประดิษฐ์เพิ่มเติมขึ้นเพื่อการบริโภคนิยมตามยุคสมัยและการรับใช้สังคม โดยเฉพาะชนบทรธรรมนิยม วัฒนธรรมที่ยึดถือปฏิบัติที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างต่อเนื่องได้สร้างความประทับใจให้แก่กลุ่มนักท่องเที่ยว บุคคลทั่วไปที่พบเห็นได้ถ่ายภาพเพื่อเก็บภาพความทรงจำทางประวัติศาสตร์ และได้ตระหนักถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีงามที่สืบทอดจากอดีต รวมถึงกระบวนการในการสืบสานประเพณีมาจนถึงปัจจุบัน

บทความนี้มุ่งอธิบายการนำเสนอภาพความทรงจำหรือภาพแทนความหมายทางสัญลักษณ์ในบริบทของพิธีกรรมที่มีความโดดเด่นในขบวนแห่องค์เทพกั๋วอ่องไต่เต่ และองค์เทพต่าง ๆ รอบเมือง คือ “พิธีกรรมอ้วกั๊ง” และ “พิธีกรรมส่างกั๋วอ่องไต่เต่” นับเป็นช่วงเวลาของการปรากฏกายขององค์เทพในการประทับร่างทรง และการเปลี่ยนพื้นที่สาธารณะให้กลายเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์เพื่อสร้างเรื่องราว และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการประกอบสร้างพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ด้วยการจัดรูปแบบองค์ประกอบตามความเชื่อ ความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่สื่อลักษณะความเป็นอัตลักษณ์ของความเป็นคนจีนที่ยึดตามหลักปฏิบัติ และกฎระเบียบในงานประเพณีถือศลกินผัก ด้วยการสร้างสรรค์ผ่านภาพถ่ายภูมิทัศน์สื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ เนื้อหา การประดิษฐ์พื้นที่การจัดวางองค์ประกอบ ในแนวคิดสัญลักษณ์ของ Ferdinand de Saussure (1857 - 1912) และ Charles Sanders Peirce (1839 -1914) กับกระบวนการสร้างสื่อสัญลักษณ์ด้วยภาพ (Signification Visual Media) ทางวัฒนธรรมเชิงการท่องเทียว ภายใต้กระบวนการนำเสนอผ่านสัญลักษณ์ ‘เป็นตัวแทน’ วิภากรณ ก่อเจริญจิตต์ (2545, น.12-13) อ้างถึง Hall (1997) ภาพแทน (Representations) สะท้อนความจริงสู่การประกอบสร้างความหมายผ่านภาษาภาพสะท้อนโลกของความเป็นจริง (Reflective approach) หรือเลียนแบบความจริง (Reflecting or Imitating) โดยการใช้ร่างกายเป็นสื่อสัญลักษณ์ที่ช่วยจำลองของการเลียนแบบ (Mimetic) ในรูปสัญลักษณ์ที่เป็นภาพ (Visual signs) (Stuart Hall, 2013, pp. 10 - 11) ที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาพแทนในรูปสัญลักษณ์สื่อกระบวนการสร้างและผลิตความหมายเชิงสัญลักษณ์ในมิติเวลาของประเพณีถือศลกินผักในความเหมือนจริงนิยม “เล่าเรื่องด้วยภาพ” ดังนี้

1. องค์ประกอบ และกระบวนการถ่ายภาพสร้างสรรค์ สำหรับการท่องเทียวดินแดนแห่งวัฒนธรรม

ภาพถ่ายที่เปรียบเหมือนสาร (Message) ที่ผู้ส่งสารส่งออกไปยังผู้รับสาร ลักษณะเป็นมวลชน (Mass) จึงเป็นสื่อกลาง (Media) (Langford,

1991, p.6 อ้างถึงใน กนกรัตน์ ยศไกร, 2552, น.29) หรือช่องทาง (Channel) ที่ผู้ส่งสารต้องหาวิธีการในการส่งสารให้ไปถึงตัวผู้รับสาร การถ่ายทุกชนิดที่ผู้ส่งสารมีเจตนาจะส่งสารด้วยภาพและ/หรือผ่านช่องทางออกไปสู่ผู้รับสาร จึงเรียกว่า “การถ่ายภาพเพื่อการสื่อสาร” สื่อความหมายถึงการถ่ายภาพเพื่อนำมาใช้ในการแลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร (กนกรัตน์ ยศไกร, 2552, น.25) ภาพถ่ายจึงเข้ามามีบทบาทเพื่อสื่อสารในวิถีชีวิต การท่องเที่ยวที่สร้างสื่อความหมาย มิติมุมมองการขับเคลื่อนผ่านสื่อในรูปแบบ “ภูมิทัศน์สื่อ” (Media Landscape) มีกระบวนการสร้างที่หลากหลายสื่อประเภทต่าง ๆ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ ตลอดจนสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันสื่อท่องเที่ยว (Tourism Media) เป็นเหตุให้ต้องสร้างความเข้าใจถึงสภาพแวดล้อมหรือบริบทต่าง ๆ เพื่อเกิดความน่าสนใจในลักษณะเนื้อหาที่สื่อ (ปรัชญา เปี่ยมการณ, 2562, น.115) การถ่ายภาพเป็นเครื่องมือในกระบวนการสื่อสารและการสร้างภavnัยยะเชิงความหมายเสมือน เป็นภูมิทัศน์สื่อที่ไหลเลื่อนขับเคลื่อนทางด้านการท่องเที่ยวให้เห็นถึงภายใต้บริบทของการสื่อสารภาพถ่ายทางการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม

ภาพถ่ายทางการท่องเที่ยวแนวประเพณีและศิลปวัฒนธรรม มีกระบวนการถ่ายภาพ และขั้นตอน การวางแผนในการดำเนินงานอย่างรอบคอบเหมือนกับการถ่ายภาพเชิงสารคดี เพราะวิถีธรรมชาติของงานภาพถ่ายแนวนี้มีความเกี่ยวข้องกับฤดูกาล รอบปีที่หมุนเวียน ช่วงเวลารวมปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอกอาจเกิดความเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งผู้เขียนนำเสนอความเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ช่วงเวลาในประเพณีถือศีลกินผักอันเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต ในกระบวนการสร้างภูมิทัศน์สื่อ และเป็นกลไกที่ชี้ให้เห็นถึงแหล่งท่องเที่ยวอันเป็นจุดขายและจุดเด่นของประเพณี วิถีชีวิต และพื้นที่ด้านสถาปัตยกรรมต่าง ๆ ที่สร้างความหมายต่อการเผยแพร่วัฒนธรรม

ประเพณี และการดำรงอยู่ รวมถึงการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ชุมชน อันแสดงถึงร่องรอยความทรงจำผ่านมุมมอง กลุณฺณ ทงเลศ (2554, น. 161-164) กล่าวว่า ประเพณีและศิลปวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตของคนในชาติหรือ ชุมชนแต่ละแห่ง ดังนั้น นักถ่ายภาพจึงต้องศึกษาข้อมูลและกำหนดการที่เกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ รวมถึงต้องพึงระวังข้อห้ามต่าง ๆ ก่อนบันทึกภาพ เพราะแบบแผนของประเพณีในวิถีวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นอาจตั้งอยู่บนรากฐานของความเชื่อและความศรัทธาทางศาสนา

การสื่อความหมายด้วยภาพถ่ายเป็นการเล่าความด้วยภาพ เริ่มต้นด้วยแนวคิด “เหมือนจริงนิยม” (Realism) ผสมผสานกับการคิดค้นประดิษฐ์ด้วยกล้องถ่ายภาพรูเข็ม ทำให้เกิดการเปรียบเทียบระหว่างการมองเห็นด้วยภาพที่เกิดขึ้น พัฒนาสู่ทฤษฎีการรับรู้แบบแนวคิดการสร้างสรรคความรู้ (Constructivism) ภาพถ่ายตามแนวคิด “เหมือนจริง” คือ ภาพที่ถ่ายทอดวัตถุด้วยความเที่ยงตรง และแสดงให้เห็นรายละเอียด (กนกรัตน์ ยศไกร, 2552, น. 2-3) ในกระบวนการสร้างสรรค์ภาพถ่ายสิ่งสำคัญอย่างมาก นั่นคือการสร้างมโนทัศน์ในการถ่ายภาพ (Visualization in Photography) “การมองเห็น” และ “การสัมผัส” จะเห็นลักษณะมุมมองของภาพที่จะโฟกัสกับวัตถุ/สัญลักษณ์นั้น ซึ่งเป็นฉากเหตุการณ์ที่อยู่ตรงหน้าหรือรอบตัวเรามีลักษณะเป็นสามมิติ ซึ่งต้องถ่ายทอดออกมาให้เป็นรูปแบบภาพถ่ายสองมิติเพื่อให้วัตถุ ฉาก และเหตุการณ์ ร้อยเรียงเนื้อหาที่สื่อเป็นภาษาภาพ ที่สร้างความสมจริงหรือแนวสัจนิยม/เหมือนจริงนิยม (Realism) และวิญญาณ (Soul) ให้แก่ภาพถ่าย มิใช่เพียงสื่อความเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา โดยกำหนดให้บทบาทของเทคโนโลยีเป็นเพียงเครื่องมือเพื่อทำให้การสื่อสารนั้น ๆ บรรลุผล สอดแทรก “แนวคิด” (Concept) อารมณ์ (Emotion) ความรู้สึกต่าง ๆ ของผู้ถ่ายภาพอย่างมีศิลปะ สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ทางสังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นแนวทางการเสนอแนะสิ่งที่ตีงามของมวลมนุษย์

การถ่ายภาพท่องเที่ยวแนวประเพณีและศิลปวัฒนธรรมต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ดังที่ สุรพงษ์ บัวเจริญ (2554, น. 258-303) ให้ข้อมูลองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งประกอบด้วย 1) ส่วนประกอบภาพ (The image Components) คือ ส่วนประธาน (Principal) ที่สร้างจุดสนใจหลักที่ต้องการนำเสนอในภาพ ส่วนรองประธาน (Subordination) ทำหน้าที่เสริมให้ส่วนประธานเกิดความสำคัญของภาพ 2) การกำหนดจุดเด่นของภาพ (Dominance) และเป็นจุดศูนย์รวมความคิดของภาพ (Central Idea) ซึ่งเป็นจุดที่โดดเด่นมีพลังอำนาจในการดึงดูดสายตามากกว่าส่วนอื่น ๆ ด้วยการกำหนดจุดเด่นของภาพหรือใช้ทฤษฎีการจัดวาง นั่นคือ กฎสามส่วน (Rule of Third) นอกจากนี้ กนกรัตน์ ยศไกร (2552, น.185-186) โชติกา พรหมจักร (2554, น.202-210) ยังแบ่งภาพออกเป็นสามส่วนทั้งแนวตั้ง และแนวนอน บริเวณแนวเส้นแบ่งพื้นที่ทำให้เกิดจุดตัดทั้งหมด 4 จุด แบ่งพื้นที่ภาพเป็น 9 ช่อง จุดตัด 4 จุด ทำให้ภาพดูมีความน่าสนใจ 3) การเน้น (Emphasis) การเน้นจุดสนใจ เช่น ขนาดของรูปร่าง รูปทรง การจัดวางตำแหน่ง การตัดกัน เพื่อให้เกิดความแตกต่าง เป็นต้น 4) รูปแบบการจัดภาพ (Type of Composing) ได้ทั้งแนวตั้ง และแนวนอน โดยพิจารณาองค์ประกอบร่วมกันระหว่างขนาด และที่ว่างที่สัมพันธ์กัน เช่น รูปแบบการนำสายตาเข้าไปหาจุดเด่น หรือรักษาทิศนมิติ (Perspective) รูปแบบการกระจายเป็นรัศมี กระจายออกจากศูนย์กลางทำให้เกิดความรู้สึกเคลื่อนไหว หรือการแผ่อำนาจที่ทรงพลัง 5) การเลือกฉากหน้าและฉากหลัง (Choosing Foreground and Background) การกำหนดฉากหน้า และฉากหลังให้เหมาะสม เพื่อไม่ให้โดดเด่นจนแย่งความสนใจของวัตถุที่ต้องการนำเสนอ ทั้งฉากหน้าหรือฉากหลังจึงเป็นส่วยช่วยสร้างให้ภาพถ่ายเกิดมิติที่สวยงามมากขึ้น

นอกจากนี้ การจัดองค์ประกอบภาพยังมีเทคนิคซ้อน Layer/มิติ โดยการแบ่งพื้นที่ออกเป็น ส่วน ๆ ให้เกิดมิติเชิงลึกที่ไม่เท่ากัน ซึ่งแบ่งออกเป็น ส่วนหน้า (Foreground) ส่วนกลาง (Middle-Ground) และฉากหลัง (Background) (กนกรัตน์ ยศไกร, 2552, น.189-190) แต่ในบางครั้งก็ไม่จำเป็นต้องมีส่วนประกอบ 3 ส่วนนี้ ทั้งนี้ ก็ขึ้นอยู่กับบริบทและสถานการณ์

ในขณะถ่ายภาพนั้น ๆ (อนันต์ จิรมหาสุวรรณ, 2550, น. 124) และช่วงเวลาจาก พื้นที่ เป็นวัตถุส่วนสำคัญที่แสดงความหมายบ่งบอกร่องรอยบริบทเรื่องราวความสัมพันธ์ในอดีต

2. ภาพสื่อสัญลักษณ์ทางความหมายผ่านพิธีกรรม

ภาพถ่ายในพิธีกรรมอ้าวแก้ง และพิธีสร้างองค์เทพกั๋วอ่องไต่ไต่ ในประเพณีกินผักเป็นภาพการสื่อสารทางความหมายที่ช่วยทำความเข้าใจในลักษณะของภาษาภาพ Ferdinand de Saussure (1857 - 1912) ได้มองภาษาเป็น “ปรากฏการณ์ทางสัญลักษณ์” “สัญลักษณ์” (Sign) เป็นเครื่องมือสื่อสารหรือแทนความหมาย เพื่ออธิบายคุณลักษณะปรากฏการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ผลิตความหมายเนื้อหา/รูป (material) เรียกว่า “Signifier” การสร้างหมาย แทนภาพ กับ “Signified” แทนความคิด (Concept) การให้ความหมาย ทั้ง Signifier กับ Signified จึงเป็นหน่วย “สัญลักษณ์” (Sign) เป็นเครื่องมือที่สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยการเทียบเคียงให้เห็นความแตกต่างระหว่างรูปสัญลักษณ์กับความหมาย สัญลักษณ์ที่ปรากฏการณ์ในภาพเพื่อการสื่อสาร (ธีรยุทธ บุญมี, 2551, น. 87) Charles Sanders Peirce, (1839 -1914) กล่าวถึงการจัดแบ่งประเภทระบบสัญลักษณ์ทางการสื่อสารที่ใช้เป็นตัวแทนความหมายของสิ่งหนึ่ง ๆ ซึ่งภาพถ่ายในฐานะการสื่อสารเชิงรูปสัญลักษณ์ที่เป็นภาพ โดยมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) รูปสัญลักษณ์ (Iconic) คือ การสื่อสารตามสิ่งที่เห็นในภาพเป็นการสื่อความหมายด้วยภาพถ่ายทำหน้าที่แบบเสมือนจริงหรือภาพสะท้อนความจริง 2) ดัชนี (Index) คือ การสื่อสารที่ต้องอาศัยเชื่อมโยงสิ่งที่เป็นเหตุ และเป็นผลต่อกันหรือการคิดของผู้รับสาร 3) สัญลักษณ์ (Symbol) คือ ความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญลักษณ์กับความหมายสัญลักษณ์ เป็นเรื่องของการเป็นตัวแทน (Representation) ซึ่ง C. Peirce ได้ขยายความของสัญลักษณ์ที่เป็นภาพ (Visual Sign) เช่น ภาพวาด ภาพถ่าย เป็นต้น (กาญจนา แก้วเทพ, 2552, น. 78 - 79)

และยังวิเคราะห์ถึงความหมายที่ถูกทำหน้าที่ของสื่อด้วยการนำเสนอภาพนิ่งต่าง ๆ ที่ต้องอาศัยกระบวนการสร้างรหัสทางผัสสะเชิงตาในเกือบ ทุก ๆ เทคนิคของถ่ายภาพด้วยกล้องดิจิทัล สามารถสื่อแทนถึงรหัสภาพตัวแทนในเชิงเทคนิค (Code Technical Representation) กับรหัสของเนื้อหา (Codes of Content) ซึ่งสามารถวิเคราะห์ในภาพถ่ายถึงเทคนิค มุมกล้อง องค์ประกอบภาพ เป็นต้น (ธีรยุทธ บุญมี, 2551, น.173-177) ดังนั้นการวิเคราะห์ถึง “ภาพตัวแทนที่สวมบทบาท” “รูปวัตถุ” ที่แทนความหมายทางสัญลักษณ์ในพิธีกรรม “ฉาก” และ “สถานที่” รวมการพิจารณาถึงรหัสทางเทศะ-เวลา (Spatial-Temporal code) ซึ่งการใช้ภาพจากการเคลื่อนไหวของกล้อง (Panning) ไม่ว่าจะมองมุมภาพรวมมาสู่รายละเอียด หรือเทคนิคมุมมองต่าง ๆ มักใช้สื่อสารแทนความเชื่อมโยงเพื่อเน้นกิจกรรมทางความหมาย สถานะ และเหตุการณ์ได้

กระบวนการสื่อความหมายที่เป็นปรากฏการณ์ในภาพถ่ายเชิงศิลปะ-วัฒนธรรม สะท้อนถึงแนวคิดของนักถ่ายภาพที่เลือกสื่อความหมายสัญลักษณ์ด้วยภาพถ่ายในพิธีกรรมช่วงงานประเพณีกินผัก ระหว่างวันที่ 1 – 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน โดยเฉพาะช่วงพิธีกรรมอ้วกั๋ง และพิธีกรรมล้างองค์เทพกั๋วองค์โตเต้ นับตั้งแต่วันที่ 2 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน จนถึงวันสุดท้ายของงานประเพณีกินผัก เป็นการนำเสนออัตลักษณ์ความเป็นตัวตนของคนจีน และลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนที่ได้กลายเป็นบริบทสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดภูเก็ต อันเป็นผลจากความร่วมมือระหว่างคนในพื้นที่ ชุมชนกับภาครัฐ ที่จัดให้มีขึ้นในพื้นที่ศาลเจ้า และในพื้นที่สาธารณะ เพื่อให้เป็นพื้นที่ของการแสดงออกทางสังคม อันมีนัยยะระหว่างกิมซิ่น (เทวรูปขององค์เทพ) กับม้าทรงที่เชื่อมโยงผนึกรวมกัน ก่อเกิดความเป็นเทพกับความเป็นมนุษย์ ในช่วงเวลาภาวะพิเศษซึ่งเป็นส่วนสำคัญในปรากฏการณ์ของพิธีกรรมที่ล้วนมีกระบวนการสร้างความหมายทางสัญลักษณ์ ทั้งพื้นที่ เวลา และสิ่งศักดิ์สิทธิ์กับความสัมพันธ์ทางสังคม

Turner Victor (1970, pp. 128-130) กล่าวถึงสัญลักษณ์ในพิธีกรรมที่สัมพันธ์กับกระบวนการทางสังคม และวิเคราะห์รูปแบบทางวัฒนธรรม พิธีกรรมโดยมองไปที่โครงสร้างทางสังคมที่เป็นความสัมพันธ์ของสถานภาพ บทบาทกับโครงสร้างทางสังคมในหน่วยต่าง ๆ การเข้าใจความหมายเชิงสัญลักษณ์ในพิธีกรรม กระบวนการทางพิธีกรรมที่เปลี่ยนผ่านจากสถานะหนึ่งไปสู่อีกสถานะหนึ่ง สภาวะที่อยู่ในช่วงของการเปลี่ยนผ่าน คือ สภาวะคุณสมบัติที่ไร้โครงสร้าง กฤตยา ณ หนองคาย (2554, น.297) อ้างถึง Turner victor หรือช่วงเวลาที่เราเรียกว่าช่วงชายขอบ เพราะคุณสมบัติแห่งช่วงชายขอบเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดวรรณกรรมปริมาตร สัญลักษณ์ (Symbol) ทางพิธีกรรมที่เป็นการสื่อสารกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้เชื่อมโยงตนเองเข้ากับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยการใช้วัตถุสัญลักษณ์ เช่น รูปปั้น เครื่องดนตรี การใช้ตำนานหรือความเชื่อในวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องในระบบจักรวาล เพื่อตอบสนองความต้องการร่วมกันที่แสดงออกทางพฤติกรรมในช่วงเวลาของพิธีกรรมให้เห็นถึงการควบคุมพลังพิเศษดังกล่าวนี้ว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งในพิธีกรรม

ดังนั้น เพื่อความเข้าใจหลักการ และสัญลักษณ์ของพิธีกรรมต่าง ๆ ในพิธีกรรมอ้าวแก้ง และพิธีกรรมสง่างองค์เทพกิ้วอ่องไตเต้ได้อย่างแจ่มชัดว่ามีรูปแบบสัญลักษณ์ และสัญลักษณ์ที่ทำให้พิธีกรรมเหล่านั้นยังคงความหมายที่ยิ่งใหญ่ที่สร้างความสนใจแก่ผู้คนทั่วไป ซึ่งสัญลักษณ์บางสิ่งมีความหมายต่อบรรพบุรุษคนจีนและความหมายในการประกอบทางพิธีกรรม

3. อลังการแห่งขบวนแห่องค์เทพกิ้วอ่องไตเต้: ความเหมือนจริงนิยม “เล่าเรื่องด้วยภาพ”

พิธีอ้าวแก้ง เป็นขบวนแห่องค์เทพกิ้วอ่องไตเต้ สำหรับการท่องเที่ยวดินแดนแห่งพุทธวัฒนธรรม ในช่วงวัน เวลา และพื้นที่แห่งความศรัทธา โดยใช้หลักองค์ประกอบการถ่ายภาพ และการนำเสนอควบคู่เนื้อหาผ่านสื่อภาพถ่ายเชิงสัญลักษณ์ในขบวนแห่องค์เทพรอบเมือง เป็นเรื่องราวทางวัฒนธรรม

เชิงการท่องเที่ยว พิธีกรรมอ้วกั๋งของแต่ละศาลเจ้ามีความเป็นอัตลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตน และได้รับความสนใจจากฉายอ้ว (บุคคลเข้าร่วมการในงานประเพณีกินผักประจำปีของศาลเจ้าต่าง ๆ) ที่เข้าร่วมประกอบพิธีกรรม รวมถึงผู้ชมขบวนแห่ ด้วยความยิ่งใหญ่อลังการด้วยริ้วขบวน และการปรากฏตัวขององค์เทพจำนวนมากที่เข้าประทับร่างม้าทรงหญิง และม้าทรงชาย ทำให้เป็นที่จับจ้องของผู้คนทั้งหลาย โดยเฉพาะนักท่องเที่ยว และพื้นที่ใกล้เคียงได้มีส่วนร่วมรับเสด็จองค์เทพ กว๊อ่องไต่เต่ที่เสด็จไปเยี่ยมประชาชนในพื้นที่ ซึ่งแต่ละบ้านเรือนได้อัญเชิญกิมฉิ้นที่มีในบ้านมาประดิษฐานบนตัว รับเสด็จที่จัดตั้งขึ้นบริเวณหน้าบ้านของตน ตลอดทั้งขาไปและขากลับตามเส้นทางทั้งสองฝั่ง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ขบวนแห่องค์เทพกั๊วอ่องไต่เต่ และสี่สนอันยิ่งใหญ่ของขบวนอ้วกั๋ง

พิธีแห่ขบวนองค์เทพกั๊วอ่องไต่เต่ และองค์เทพต่าง ๆ เพื่อไปอัญเชิญ “เฮี้ยวโหย้” หรือไฟศักดิ์สิทธิ์ที่บริเวณชายหาดแหลมสะพานหินหรือบริเวณริมทะเลที่ใกล้กับที่ตั้งของศาลเจ้านั้น ๆ เป็นพิธีกรรมที่ศักดิ์สิทธิ์ โดยมีพิธีอ้วกั๋งของศาลเจ้าต่าง ๆ ในทุกวัน นับตั้งแต่วันที่ 2 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน จนถึงวันสุดท้ายของงานประเพณีกินผัก ซึ่งแต่ละศาลเจ้าได้มีการจับจอง จัดแบ่งพื้นที่ของแต่ละศาลเจ้าไว้เป็นสัดส่วน และมีการจัดลำดับวันแห่ขบวนของแต่ละศาลเจ้าไม่ให้ตรงกัน เพื่อความสะดวกและความเป็นระเบียบเรียบร้อยต่อการประกอบพิธีกรรมอ้วกั๋ง ทั้งนี้ แต่ละศาลเจ้ามีประกาศเป็นภาษาจีนเรียกว่า “ฮ่องเตี้ยว” ติดไว้ตามจุดต่าง ๆ ที่เป็นเส้นทางผ่านของขบวนอ้วกั๋ง เพื่อให้ผู้คนรับทราบเป็นการเตรียมรับเสด็จองค์เทพกั๊วอ่องไต่เต่ จึงเป็นเสมือนการออกเสด็จประพาสขององค์เทพกั๊วอ่องไต่เต่ ที่สะท้อนถึงรูปแบบการเสด็จเยือนราษฎรของพระมหากษัตริย์จีนในอดีต โดยใช้เส้นทางในย่านชุมชนเมืองเก่าภูเก็ตที่ทุกศาลเจ้าต้องผ่าน เป็นเสมือนการย้อนอดีตหวนรำลึกถึงมาตุภูมิบนพื้นที่ความทรงจำ

ที่บรรพบุรุษชาวจีนได้เดินทางจากแผ่นดินเกิดมาใช้ชีวิตในเมืองภูเก็ต สอดคล้องกับที่ เจษฎา นิลสงวนเดชะ (2557, น. 203) กล่าวว่า การอัญเชิญ องค์เทพออกแห่รอบเมืองหรือรอบพื้นที่ต่าง ๆ ในท้องถิ่นมณฑลฮกเกี้ยน และได้หวนส่วนใหญ่เรียกว่า “ชุดสุน” หรือ “ชุดหิว” เปรียบเสมือน องค์จักรพรรดิออกตรวจราชการตามท้องที่ต่าง ๆ เพื่อแสดงพระราชอำนาจ และควบคุมการบริหารประเทศด้วยพระองค์เอง หรือเป็นการเสด็จประพาส ชมเมืองเพื่อเยี่ยมเยียนราษฎร

ในภาพเป็นการแห่ขบวนอ้วกั๊งของแต่ละศาลเจ้าที่สื่อ ความหมายทางสัญลักษณ์-รูปสัญลักษณ์ของ “ตัวเลียน” โดยใช้กระบวนจัดวางภาพ ตามหลักการถ่ายภาพแบบกฎสามส่วน / จุดตัด 9 ช่อง (Rule of Thirds) การถ่ายภาพลักษณะนี้เป็นวิธีพื้นฐานที่ง่ายมากในการจัดองค์ประกอบภาพ โดยวัตถุหรือสัญลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ตรงจุดตัด การแบ่งสัดส่วนและการวางสมดุลของ Rule of Third และควบคุมความรู้สึกของการเคลื่อนไหวที่กำลังถ่ายวัตถุหรือสัญลักษณ์ที่เคลื่อนที่อยู่ที่ไปทิศทางที่เคลื่อนที่ไว้ ด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อให้ด้านหลังมีพื้นที่ว่าง โดยจุดตัด 9 ช่อง กฎสามส่วน จึงประกอบด้วยเส้นสมมติขึ้นมา 4 เส้น แนวตั้งสองเส้น และแนวนอน สองเส้น เป็นการวางจุดเด่นที่ต้องการเน้นในภาพให้ดูมีความน่าสนใจ

ภาพที่ 1 การออกเสด็จประพาสขององค์เทพก๊วอ้งโต่เต่
(ปัทมาสน์ พิณนุกูล, ผู้ถ่ายภาพ, 2562)

จากภาพที่ 1 เป็นขบวนแห่ที่มีองค์เทพกัวอ่องไต่เต่ประทับในตัวเลียน หรือเกี้ยวหามประจำพระองค์เพื่อแทนความหมายถึงความสูงส่ง มีเหนียวส่วหรือฉัตรจินขนาบข้าง มีกิมขึ้นขององค์เทพต่าง ๆ ประดิษฐานอยู่บนไท่เปี๋ย ที่เรียกว่า “เกว” ซึ่งเป็นเกี้ยวหามขนาดเล็กที่เปิดโล่ง ไม่มีหลังคา และมีธงขบวนซึ่งเขียนพระนามองค์เทพกัวอ่องไต่เต่ไว้บนผืนธง หรือที่เรียกว่า “ไค่ล่อเกี” และกลุ่มของฉ้ายอ้วต่าต่าง ๆ รวมถึงกลุ่มเด็กนักเรียนของโรงเรียนต่าง ๆ ที่เข้าร่วมพิธีถือธง หน้าขบวนมีสัญลักษณ์ที่เป็นเครื่องดนตรีให้สัญญาณ โดยมีการเป่า “โซ้ย” หรือปียาวแบบจีน และ “ผ่าง” หรือฆ้องจีน เป่าและตีตามจังหวะนำหน้าตัวเลียนที่มีบรรดาเจ้าแกล่ล่อจู้ และองค์พระชั้นผู้ใหญ่เดินอารักขาอยู่ท้ายขบวน ส่วนหัวขบวนอ้วเก้งเริ่มด้วยไค่ล่อเกี ตามด้วยขบวนก๊ิบสู (สมชาย มนูญทรัพย์, 2562, สัมภาษณ์) จากนั้นจึงเป็นขบวนขององค์พระต่าง ๆ และขบวนไท่เปี๋ย โดยมีชุด “โล่ก้อตั้น” หรือกลองชุดแบบจีนของศาลเจ้าต่าง ๆ ที่ส่งมาร่วมขบวนแห่ในพิธีด้วย (ภาพที่ 1 และภาพที่ 2) เมื่อขบวนปะรำพิธีเดินทางไปถึงปลายแหลมสะพานหิน (ริมทะเล) ฝ่ายผู้ประกอบพิธีกรรม เริ่มการสวดมนต์ และอ่านสาส์นอัญเชิญเหยี่ยวเหยหรือไฟศักดิ์สิทธิ์ สุทธิศักดิ์ สุขสมบูรณ์ (2562, สัมภาษณ์) กล่าวว่า หลังจากเสียงทยอยเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงมีการจุดไฟศักดิ์สิทธิ์ที่มีไม้จวงซึ่งบรรจุอยู่ในหม้อดินที่ได้จัดเตรียมไว้ เจ้าแกล่ล่อจู้ได้อัญเชิญอัญเชิญหม้อดินบรรจุไฟศักดิ์สิทธิ์ นำกลับไปประดิษฐานในห้องตำหนักในของศาลเจ้า

ตลอดเส้นทางมีการจุดประทัดต้อนรับเสียงดังสนั่นหวั่นไหว ตัวอย่างในภาพถ่ายที่ผู้คนจ้องมองไปที่ขบวนไท่เปี๋ย ซึ่งเป็นการจัดองค์ประกอบภาพแบบนำเส้นสายตา (Leading Lines) เพื่อพาผู้ชมภาพให้ไปหาจุด และช่วยเน้นรูปสัญลักษณ์ในภาพน่าสนใจมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยเพิ่มระยะให้ภาพทำให้ภาพดูมีความลึกที่เป็นมิติที่ 3 หรือ Perspective ให้แก่ภาพถ่ายอีกด้วย

ภาพที่ 2 การจุดปะทัดต้อนรับขบวนแห่องค์พระ
(ปัทมาสน์ พิณกุล, ผู้ถ่ายภาพ, 2562)

ภาพที่ 3 ความศรัทธาต่อองค์เทพกั๋วอ่องไต่เต่
(ปัทมาสน์ พิณกุล, ผู้ถ่ายภาพ, 2562)

ในขณะที่ขบวนองค์เทพกั๋วอ่องไต่เต่เสด็จผ่าน ทุกคนต้อง “กุ่ม” หรือการนั่งคุกเข่าลง พร้อมกับพนมมือไหว้เพื่อแสดงความเคารพ ต่อองค์เทพกั๋วอ่องไต่เต่ด้วยความศรัทธา ซึ่งการถ่ายภาพในลักษณะมุมมอง (Viewpoint) มุมเงย (Ant’s-Eye View) หรือมุมที่สายขึ้นด้านบนช่วยเพิ่มความยิ่งใหญ่ให้แก่วัตถุหรือสัญลักษณ์ให้เกิดความน่าสนใจ สังเกตได้ว่าม้าทรง และฉ้ายอ้าว มีทิศทางพุ่งเข้าหาตัวเสียน จึงเป็นมุมที่ช่วยเสริมพลังอำนาจ และความน่าเกรงขาม (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 4 การแสดงอิทธิฤทธิ์ของม้าทรง
(ปัทมาสน์ พิณนกุล, ผู้ถ่ายภาพ, 2562)

เส้นทางของขบวนพิธีแห่งองค์พระเป็นที่จับจ้อง สร้างความสนใจ และสร้างสีสันความตื่นตาตื่นใจให้แก่ผู้ที่มีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก ทั้งม้าทรงชาย และม้าทรงหญิงที่แสดงตัวตนความเป็นเทพ ซึ่งเป็นจุดเด่นในงานพิธีอ้วกึ่งที่มีการแสดงอิทธิฤทธิ์ต่าง ๆ ด้วยการเลือกใช้อาวุธ และเหล็กแหลม ทิ่มแทงฟาดฟันตามร่างกาย เช่น “ป้อท้าว” หรือขวาน “โป้เกี่ยม” หรือดาบ และ “ทิกัว” หรือลูกตุ้มเหล็กแหลม เรียกว่าการ “ตัวฮวด” และยังมีการใช้ศาสตราวุธที่แปลกพิสดารไม่ซ้ำกัน รวมถึงเน้นความแปลกใหม่ของวัสดุ หลากหลายรูปแบบ จึงดูน่าหวาดเสียวมากขึ้น ทำให้ขบวนแห่งองค์เทพ กลายเป็นเวทีการประลองเชิงอำนาจอิสระขององค์เทพ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้คน อันเป็นการสร้างอัตลักษณ์ทั้งของม้าทรงเอง รวมถึงที่เลี้ยงม้าทรงหรือผู้ติดตามที่เดินประกบองค์พระเพื่อคอยดูแลและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในภาพถ่ายสร้างความสมดุล/การสมมาตร (Balancing and Symmetry Elements) ระหว่างม้าทรงกับที่เลี้ยงในแบบมุมมองระดับสายตา (Eye-Level View) ทำให้องค์ประกอบในภาพ ดูคล้ายคลึงความเป็นจริง/ความเหมือนจริงนิยม ด้วยอากัปกิริยาของม้าทรงที่ทำหน้าที่เป็นร่างทรงขององค์เทพจากการที่ดวงวิญญาณขององค์เทพเข้ามาประทับในร่าง ซึ่งเปลี่ยนไปตามรูปลักษณ์ขององค์เทพนั้น ๆ ม้าทรงจึงอยู่ในภาวะความเป็นเทพกับความเป็นมนุษย์

(ภาพที่ 4) นอกจากนี้ยังมีการอัญเชิญกิมขึ้น หมายถึงเทวรูปขององค์เทพที่ประทับมาทรงอยู่ในขณะนั้นเข้าร่วมขบวนด้วย เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เห็นรูปลักษณ์ขององค์เทพ และได้ทราบว่าเป็นองค์เทพองค์ใด ป้านใด โดยสังเกตจากด้านหน้าของชุดตัว (ชุดทรง)

ตลอดเส้นทางของขบวนแห่เนื่องแน่นไปด้วยผู้คนที่แต่งกายชุดขาว เป็นการสื่อแสดงถึงสัญลักษณ์ของงานประเพณีกินผักที่ผู้คนจำนวนมากต่างเฝ้าดูขบวนแห่อยู่สองข้างทาง ซึ่งในภาพถ่ายเกิดการซ้ำจากผู้คนที่มีจำนวนมาก ลักษณะรูปร่าง รูปทรง หรือสีขาว คล้ายๆ กัน แสดงให้เห็นถึงการเน้นย้ำ/การซ้ำในเรื่องของรูปทรงที่สามารถสื่อออกมาได้อย่างชัดเจนจากกลุ่มคนต่าง ๆ ให้สัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงสัญลักษณ์พิธีกรรม และสร้างความน่าสนใจ ในภาพได้ง่าย การเว้นช่องว่างของเนื้อที่เท่ากัน/ไม่เท่ากัน ที่ซ้ำ ๆ กันทำให้เกิดระยะ บริบทของฉากหลัง (Foreground, Middle-Ground and Background) ที่ทรงพลังด้วยแรงศรัทธาของผู้คน (ภาพที่ 5) นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนต่าง ๆ รวมถึงผู้คนที่อาศัยอยู่ในเส้นทางของขบวนแห่องค์เทพได้จัดโต๊ะบูชาของค์เทพกั๋วอ่องไต่เต้ไว้ตลอดเส้นทาง โดยสิ่งของบนโต๊ะบูชาประกอบด้วยกระถางธูป เชิงเทียน ดอกไม้ น้ำชา และผลไม้มงคลต่าง ๆ ซึ่งองค์พระที่ประทับในร่างม้าทรงจะแวะเข้าไปเยี่ยมเยือนตามโต๊ะบูชาเหล่านี้ เพื่อตักน้ำชา และอวยพรแก่ทุกคน

ภาพที่ 5 ขบวนไท่เป่ย์

(ปัทมาสน์ พิณกุล, ผู้ถ่ายภาพ, 2562)

3.2 แสงแห่งคำคืนในขบวนส่งเสด็จองค์เทพกั๋วอ่องไต่เต่

การส่งเสด็จองค์เทพกั๋วอ่องไต่เต่ มีพิธีกรรมที่เรียกว่า พิธีส่งกั๋วอ่องไต่เต่ เป็นการประกอบพิธีกรรมเพื่อน้อมส่งองค์เทพกั๋วอ่องไต่เต่ กลับสู่สรวงสวรรค์ โดยช่วงเวลาก่อนการอัญเชิญองค์เทพกั๋วอ่องไต่เต่ ประทับในตัวเลียน เพื่อเคลื่อนขบวนไปยังพื้นที่ริมทะเลนั้น จะมีพิธีกรรมส่งส่งเสด็จองค์เทพหยกอ่องซ่งเต่ องค์เทพต่าง ๆ ที่เข้าประทับร่างม้าทรง ทั้งฝ่ายศาสนพิธี ฮวดกั๋ว และเจ้าแม่หล่อจู้ รวมถึงฉ่ายอิว ร่วมกันอัญเชิญ พระราชวังจำลองขององค์เทพหยกอ่องซ่งเต่ และตุ๊กตากระดาดจำลอง องค์เทพเหล่าขึ้นปักเต้าไปประดิษฐานไว้บนกองกระดาดทองซึ่งพับเป็นสัญลักษณ์ต่าง ๆ ยังพื้นที่บริเวณลานหน้าศาลเจ้า จากนั้นอัญเชิญกระดาดรูป และหม้อดินที่มีควันธูปหอมขององค์เทพหยกอ่องซ่งเต่ องค์เทพกั๋วอ่องไต่เต่ และองค์เทพเล่งกั๋วไต่เต่ ไปประกอบพิธีกรรมที่แท่นบูชาเสาโกเต้ง ฝ่ายศาสนพิธีสวดมนต์ และอ่านสาส์นส่งเสด็จ ขณะกำลังประกอบพิธีส่งเสด็จ ทั้งองค์พระ และผู้คนในที่นั่งต่างสงบนิ่ง ตั้งจิตอธิษฐานส่งเสด็จ และเมื่อผลการเสี่ยงทายออกมาเป็นที่เรียบร้อย มีการเผากองกระดาดทอง พร้อมพระราชวังจำลอง และตุ๊กตากระดาดจำลององค์เทพเหล่าขึ้นปักเต้าขึ้นสู่ สรวงสวรรค์ พร้อมกับการส่งสัญญาณ ตีกลอง และจุดประทัดตลอดเวลา เจ้าแม่หล่อจู้อัญเชิญหม้อดินที่มีควันธูปหอมทั้ง 3 ชุด ออกจากศาลเจ้า พร้อมด้วย ตัวเลียนขององค์เทพกั๋วอ่องไต่เต่ไปตามเส้นทางที่กำหนดไว้สู่พื้นที่ประกอบ พิธีกรรมปลายแหลมสะพานหิน ซึ่งทุกศาลเจ้าที่จัดงานประเพณีกินผัก จะประกอบพิธีกรรมนี้ในช่วงดึกของคืนวันที่ 9 เดือน 9 ตามปีจันทรคติจีน โดยแต่ละศาลเจ้าอาจใช้สถานที่ประกอบพิธีกรรมแตกต่างกันตามสภาพพื้นที่ตั้ง

ภาพที่ 6 สีสนยามคำคินของการส่งเสด็จ

(ปัทมาสน์ พิณกุล, ผู้ถ่ายภาพ, 2562)

ขบวนแห่ในพิธีส้าง มีความแตกต่างจากพิธีอ้วเก้งในส่วนที่ไม่มีการประดับประดาตกแต่งริ้วขบวน และไม่มีการแสดงอิทธิฤทธิ์ขององค์พระที่ประทับร่างม้าทรง เนื่องจากเป็นช่วงเวลากลางคืน แต่ยังคงมีการตั้งโต๊ะบูชาตามเส้นทางเสด็จขององค์เทพก๊วอ่องไต่ไต่ พร้อมกับการเผากระดาษทองและจุดประทัดตลอดเส้นทางเพื่อเป็นการส่งเสด็จภายในบรรยากาศของภาพถ่ายแสดงถึงการส่งเสด็จองค์เทพก๊วอ่องไต่ไต่ด้วยการจุดประทัด จึงคละคลุ้งไปด้วยหมอกควัน และแสงสีในยามคำคิน ซึ่งเป็นการจัดวางองค์ประกอบรูปแบบ Fibonacci Spiral (ภาพที่ 6) ในลักษณะของเส้นโค้งคล้ายกันหอย มีการจัดวางตัวแบบตามแนวโค้งแทนที่จะเป็นแบบเส้นตรง แสดงถึงการไหล และการเคลื่อนไหวของผู้คนนำเส้นสายตาของผู้ชมเข้าไปในภาพได้เห็นมิติทางวัฒนธรรม

เมื่อขบวนแห่ของแต่ละศาลเจ้าถึงแหลมสะพานหินพร้อมหม้อดินทั้ง 3 ชุด นำไปประกอบพิธีที่ปะรำพิธีที่ได้จัดเตรียมไว้เสมียนศาลเจ้าทำการสวดมนต์และอ่านสาส์นส่งเสด็จ บรรดาผู้คนที่จับจองพื้นที่ ณ ลานพิธีกรรมต่างจุดเทียน เพื่อน้อมส่งองค์เทพก๊วอ่องไต่ไต่ด้วยการอธิษฐานจิต จนกระทั่งเมื่อผลการเสี่ยงทายเป็นที่เรียบร้อยแล้วจึงเผากระดาษทองกองใหญ่พร้อม “อั้งปั้ง” หรือกระดาษเหลืองที่เขียนรายชื่อผู้เข้าร่วมกินผัก และถูกคลี่ล้อมรอบกองกระดาษทอง เพื่อส่งไป

ให้องค์เทพกั๋วอ่องไต่เต้ในสรวงสวรรค์ พร้อม ๆ กับการจุดกองกระดาษทอง และการจุดประทัด บางศาลเจ้ามีการจุดพลุไฟจำนวนมาก แสดงให้ทราบว่า พิธีกรรมเสร็จสิ้นลง เจ้าแก่วัฒนอัญเชิญหม้อดินทั้ง 3 ชุด ออกจากบริเวณ ปะรำพิธี เพื่อนำไปยังเรือที่จอดรออยู่บริเวณริมทะเล และส่งต่อหม้อดิน ทั้ง 3 ชุด เพื่อนำไปลอยกลางทะเล โดยมีองค์เทพที่ประทับในร่างม้าทรง และเจ้าหน้าที่คอยติดตาม แต่มีข้อห้ามปฏิบัติตามความเชื่อที่ว่า เมื่อชุดหม้อดิน ส่งขึ้นเรือแล้วต้องรีบกลับในทันที และห้ามหันหลังกลับไปมองอีกเป็นอันขาด ทั้งนี้เป็นเสมือนการสอนให้รู้จักการตัดขาดจากสิ่งที่ต้องสูญเสียไปโดยไม่ต้อง อาลัยอาวรณ์ เมื่อเรือเคลื่อนตัวออกไปจากชายฝั่งสู่กลางทะเลถือเป็นอันเสร็จสิ้นพิธีกรรมโดยสมบูรณ์

ภาพที่ 7 ส่งองค์เทพกั๋วอ่องไต่เต้
(ปัทมาสน์ พิณนกุล, ผู้ถ่ายภาพ, 2562)

พิธีกรรมอิวแก๊ง และพิธีกรรมส่งกั๋วอ่องไต่เต้ ในงาน ประเพณีกินผักเป็นพิธีกรรมที่สื่อความหมายและพลังอันยิ่งใหญ่ ซึ่งสร้างความสนใจแก่ผู้คนทั่วไป รวมทั้งนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่ตัดสินใจเดินทางไป เยี่ยมชมหรือเข้าร่วมพิธีกรรมนี้ โดยเฉพาะพิธีกรรมของศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้ เก้งที่มุ่งเน้นการนำเสนอพิธีกรรมอย่างยิ่งใหญ่ เพราะเป็นศาลเจ้าที่มีนักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมมากที่สุด และมีจำนวนม้าทรงมากที่สุด เป็นการแสดง

สัญลักษณ์/สัญลักษณ์เกี่ยวเนื่องกับองค์เทพก็ว่องไต่เต่ และวัฒนธรรมความเป็นจีน เป็นการฟื้นความทรงจำในอดีต และการรำลึกถึงบรรพบุรุษคนจีนที่เชื่อมโยงกับความเชื่อ ความศรัทธาในวิถีทางศาสนาของผู้คน โดยการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยเน้นย้ำให้เห็นถึงอำนาจของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และองค์เทพเจ้าที่มีอยู่เหนือธรรมชาติ โดยมีกิมซิ่นเป็นรูปเคารพแทนองค์เทพ และเมืองคันทะที่ประทับในร่างม้าทรงเป็นผู้เชื่อมประสานโลกสวรรค์กับโลกมนุษย์ ประกอบกับเป็นประเพณี พิธีกรรมที่เรียกพลังความศรัทธา การหลั่งไหลของจำนวนผู้คน que ผ่าชมปรากฏการณ์พื้นที่ทางสังคม และเข้าร่วมประกอบพิธีกรรม กลายเป็นจุดเด่นของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจของจังหวัดภูเก็ต

สรุป

“พิธีอ้วเก้ง” “พิธีส่างอ้วเก้ง” เป็นพิธีกรรมที่ยิ่งใหญ่ที่สื่อความหมายผ่านขบวนแห่เสด็จองค์เทพผู้เป็นประธานของงานประเพณีกินผัก โดยเมืองคันทะต่าง ๆ ที่ประทับร่างม้าทรง รวมทั้งมีผู้คนจำนวนมากร่วมในขบวน เพื่อแห่แหนไปตามท้องถนนที่เป็นพื้นที่ด้านค้าขาย และด้านการท่องเที่ยวซึ่งเป็นเส้นทางเศรษฐกิจทั้งในอดีต และปัจจุบัน ซึ่งเส้นทางสายนี้ที่เป็นเส้นทางขบวนรับองค์เทพ และเสด็จองค์เทพกลับสวรรค์ ทำให้ดูประหนึ่งเป็นเสมือนฉากของกลุ่มคนจีนที่เข้าไปมีบทบาทต่อระบบสังคม ระบบเศรษฐกิจในบริบทใหม่ที่เชื่อมโยงเป็นส่วนหนึ่งในพิธีกรรม และพื้นที่ต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้จึงเป็นการประดิษฐ์เพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ โดยเฉพาะการทำให้เกิดเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่สร้างความตื่นตาตื่นใจให้แก่ผู้คนที่พบเห็น และต้องการสัมผัสกับองค์เทพที่ประทับในร่างม้าทรงที่เป็นร่างกายมนุษย์ ซึ่งขบวนการแห่องค์เทพกลายเป็นพื้นที่การแสดงที่ถูกจับจ้องจากกลุ่มคนที่หลากหลาย อันมีพิธีกรรมที่สำคัญต่อวิถีพลวัตลักษณะเฉพาะที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

การถ่ายภาพเป็นการสื่อสารเพื่อสื่อเนื้อหาสาระต่าง ๆ ผ่านเทคนิคการถ่ายภาพ เป็นการบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอันก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีการสร้างสรรค์รูปแบบ กระบวนการสื่อสารด้วยภาพพร้อม ๆ กับการพัฒนาเทคโนโลยีทางการมองเห็นมาอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ในทุกยุคทุกสมัยต่างก็มีความจำเป็นต้องทำการสื่อสารเพื่อตอบสนองต่อความต้องการในการอยู่ร่วมกันในสังคมโดยการสื่อสารด้วยภาพ ซึ่งถือเป็นวิธีการสื่อสารที่สำคัญอย่างหนึ่งที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมและเป็นสื่อกลางที่นำมาใช้เป็นตัวแทนในการสื่อสารถึงเรื่องราว และเหตุการณ์ต่าง ๆ (กฤษณ์ ทองเลิศ, 2554, น. 8)

ภาพที่ถูกบันทึกภาพภายใต้ความทรงจำด้วยการสร้างสรรค์ผ่านมุมมองภาพถ่ายที่เล่าเนื้อหา ทั้งภาษาภาพและภาษาเขียน ยังส่งเสริมด้านเศรษฐกิจด้วยการโฆษณาจากภาพถ่าย การสร้าง “ภาพลักษณ์” ที่ดีขององค์การผ่านภาพถ่ายเพื่อการประชาสัมพันธ์ และเก็บไว้เป็นประวัติศาสตร์แก่คนรุ่นลูกหลานให้เกิดภูมิความรู้ ยังเป็นการอนุรักษ์ อัตลักษณ์สืบสานวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของบรรพชนให้คงอยู่คู่กับชุมชน รวมทั้งเกิดความสนใจใคร่รู้ในประเพณี และพิธีกรรมต่าง ๆ ของคนไทยเชื้อสายจีน ตลอดจนเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยววัฒนธรรมที่ทำให้ประเพณีถิ่นผักรของจังหวัดภูเก็ตเป็นที่รู้จักกันไปทั่วโลก

เอกสารอ้างอิง

- กนกรัตน์ ยศไกร. (2552). *การถ่ายภาพเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: ทริปปี้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- กฤตยา ณ หนองคาย. (2554). *เทพนาจา: ความหมายขององค์เทพผ่านตำนานและพิธีกรรมในบริบทสังคมร่วมสมัย* ใน มนุษยศาสตร์ในทศวรรษใหม่: พลวัตแห่งองค์ความรู้กับพหุลักษณะทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: แชน โพร์ พรินติ้ง.

- กฤษฎณ์ ทองเลิศ. (2554). *การถ่ายภาพเชิงวารสารศาสตร์: แนวคิด เทคนิค การวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: อินทนิล.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2552). *การวิเคราะห์สื่อแนวคิดและเทคนิค*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจษฎา นิลสงวนเดช. (2557, พฤษภาคม - สิงหาคม). ตำนานพระกิวทอง ไต่เต่กิวทองไต่เต่กับความเชื่อในสังคมไทย. วารสารมหาวิทยาลัย ศิลปากร ฉบับภาษาไทย สาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และศิลปะ, 34(2), 66-80.
- โชติกา พรหมจักร. (2554). *เทคนิคควบคุมกล้อง DSLR เคล็ด (ไม่) ลับกับการถ่ายภาพ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2551). *การปฏิวัติศาสตร์ของโซซัวร์ เส้นทางโพสต์โมเดิร์นนิสม์*. กรุงเทพฯ: วิชาษา.
- ปรัชญา เปี่ยมการุณ. (2562, มกราคม - มิถุนายน). ภูมิทัศน์สื่อ ภายใต้บริบท การสื่อสารการท่องเที่ยว. วารสารวิชาการนวัตกรรมการสื่อสารสังคม. 7(1). 113-119.
- ปัทมาสน์ พิณนุกูล. (2562). *การจุดปะทัดต้นรับขบวนแห่องค์พระ*. [ภาพถ่าย]. ภูเก็ต: สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- _____. (2562). *การออกเสด็จประพาสขององค์เทพกิวอ่องไต่เต่*. [ภาพถ่าย]. ภูเก็ต: สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- _____. (2562). *การแสดงอิทธิฤทธิ์ของม้าทรง*. [ภาพถ่าย]. ภูเก็ต: สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- _____. (2562). *ความศรัทธาต่อองค์เทพกิวอ่องไต่เต่*. [ภาพถ่าย]. ภูเก็ต: สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

- ปัทมาสน์ พิณนุกูล. (2562). *ขบวนไต้เปี้ย*. [ภาพถ่าย]. ภูเก็ต: สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- _____. (2562). *ส่งองค์เทพกั๋วอ่องไต้เต๋*. [ภาพถ่าย]. ภูเก็ต: สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- _____. (2562). *สีสันทามคำคืบของการส่งเสด็จ*. [ภาพถ่าย]. ภูเก็ต: สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- วิภาภรณ์ ก่อเจริญจิตต์. (2545). *การวิเคราะห์ภาพเสนอ ‘ความขาว’ ในโฆษณาโทรทัศน์*. [ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- สมชาย มนูญจันทร์. นักวิชาการ ปรากฏการณ์วัฒนธรรมจีนในจังหวัดภูเก็ต หัวหน้าผู้ประกอบการพิธีกรรม(ฮวดกั๋ว) ในงานประเพณีกินผักศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบเก้ง. (สัมภาษณ์, 18 ตุลาคม 2562).
- สุทธิศักดิ์ สุขสมบูรณ์. หัวหน้าฝ่ายดำเนินในของศาลเจ้าจ้วยตุ่ยเต้าโบเก้ง. (สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2562).
- สุรพงษ์ บัวเจริญ. (2554). *องค์ประกอบศิลป์สำหรับนักถ่ายภาพ*. กรุงเทพฯ: เอ็มไอเอส.
- อนันต์ จิรมหาสุวรรณ. (2550). *ศิลปะการถ่ายภาพ*. กรุงเทพฯ: ดีแอสไพเรอร์สกรุ๊ป.
- เอกนถน บางท่าไม้. (2556). *การจัดองค์ประกอบสำหรับการถ่ายภาพ*. กรุงเทพฯ: ไอดีซี พรีเมียร์.
- Hall, S. (2013). *Representation Cultural Representations and Signifying Practices*. London: University of Essex.
- Langford, M. (1991). *Creative Photography*. Dorling Kindersley.
- Turner, V. (1970). *The Ritual Process: Structure and Anti – Structure*. Chicago: Aldine Publishing Company.